

Biätare påträffad i Leksand

Gunnar Lind

Sent på eftermiddagen den 2:a juni 1989 upptäckte Mats Winter några för honom okända fåglar på sin tomt. Han tittade igenom en fågelbok och bestämde fåglarna till biätare. Då det rörde sig om ett i Sverige mindre vanligt fågelbesök ringde Mats till Staffan Millner och berättade om sin upptäckt och meddelade samtidigt att han var fullt nyfiken.

Staffan åkte genast dit och kunde konstatera att bestämningen var riktig och han sade till Mats att genast ringa till mig angående observationen. Efter några minuter var även jag på platsen och vi stod där och beundrade fåglarna en lång stund. Dessa var fyra till antalet och de höll till i några större björkar. Allt emellanåt gjorde de korta utflykter efter större insekter bl a humlor. Deras läten hördes nästan hela tiden. Så småningom flyttade biätarna till några höga granar och även vi lämnade platsen. Dagen efter kunde fåglarna inte återfinnas.

Observationen visar att även icke ornitologer kan göra säkra artbestämningar då det gäller fåglar med något säroget utseende.

Gunnar Lind

Footnot: Biätare är observerad en gång tidigare i Dalarna, nämligen ett ex vid Säter i augusti 1971. I Sverige är arten fram t o m 1988 påträffad 134 gånger, varav 92 gånger under 1976-1988. Arten har häckat fyra gånger i Sverige (Öland, Småland, Skåne). Biätaren häckar normalt i södra och östra Europa.

Red.

Litteratur:

Bylin K 1975. Dalarnas Fåglar.
Risberg L 1990. Sveriges Fåglar.

SÖK DOF:s STIPENDIUM!

Varje år delar DOF ut ett stipendium på 1.500 kr som går till projekt inom Dalarna. Stipendiet kan delas mellan flera sökande. Villkoret för stipendiet är att en beskrivning av projektet insänds till styrelsen samt att resultatet publiceras i FID.

Fatta pennan och sänd in din ansökan till styrelsen redan nu!

VAD ÄR PÅ GÅNG I FÅGELMARKERNA???
HAR DU SJÄLV VARIT UTE OCH SETT NÅGOT?? ÄR DET NÅGRA TRÄFFAR PÅ GÅNG??

D. A. L. A. 212

RING DALARNAS EGNA TELEFONSVARARE:

0240-167 82

Förstafynd: Rödhalsad Snäppa

Bertil Rahm

Inledning
Vadarsträcket vid Hötjärn, Grängesberg, har länge intresserat oss skådare i trakten. De senaste åren har vi haft daglig bevakning under sträcket och ifjol började vi även med ringmärkning. I slutet av juli -89 var det en riktig skjuts på sträcket med obsar av bl a strandkataka, kustpipare, sandlöpore, kustrsnäppa och smalnäbbad simsnäppa. Tisdagen den 1:a augusti åkte jag upp vid 14-tiden för att göra den dagliga kollen.

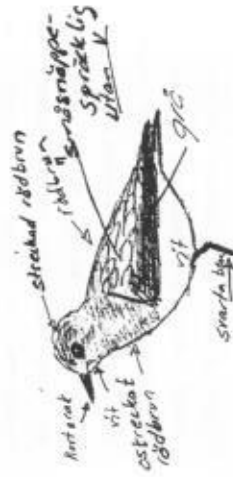
Händelseförlopp

När jag var på väg till Hötjärn kom det en rejäl regnsmur och sådana brukar ju trycka ner en del vadare. Jag åkte som vanligt först ner till "tippen" på den östra sidan samtidigt som solen började bryta igenom. Precis nedanför tippen gick en flock vadare på ca 15 meters håll. Det var 34 kärrensäppor, 9 st strandpipare och en spovsnäppa. Dessutom en "småsnäppa" som genast tilldrog sig mitt intresse.

Jag satt fortfarande kvar i bilen och med handjagar'n kollade jag fågel'n noga. Det första jag lae märke till var den kraftigt rödbruna färgen som jag aldrig sett hos någon småsnäppa eller sandlöpore tidigare. Färgen var mycket lik spovsnäppans, vilken den gick bredvid. Det andra

som slog mig var att fågel'n såg långsträckt (spolformad) och kortbent ut. Inte alls det intryck man får av småsnäppa eller sandlöpore.

Flocken började sakta röra sig utåt efter stranden och jag snög försiktigt ut ur bilen och fick upp tubbikaren. Vadarna var nu ca 25 meter bort men den "lilla" gick fortfarande tillsammans med spovsnäppan och några kärrensäppor alldeles intill tippen.

Skiss av den rödhalsade snäppan vid Hötjärn. Av skissen framgår tyvärr inte att frambröstet var mycket kraftigare färgat än sidorna. Dessutom är det rödbruna på bröstet ritat något väl långt ner. Skissen är kopierad ur min rapportbok.

Beskrivning

Förutom färgton och kroppsform/hållning noterade jag bl a följande: Hjässan var rödbrun och svagt streckad, kind, öra, hals och frambröst var rödbrunt utan streckning. Det rödbruna på bröstet gick relativt långt ner och avslutades med en skarp gräns till den rent vita nedre delen av bröstet. Hela undersidan var även den vit. Bröstets sidor var svagare rödbrunt, uppblandat med vitt. (Om fågeln var streckad eller ej på bröstsidorna noterade jag tyvärr inte, men det borde den ha varit oavsett vilken av de tre "möjliga" arterna det var.)

Fågeln hade en liten vit fläck intill undernäbben. Benen var svarta. Ryggen var spräcklig som hos småsnäppa, men hade samma rödbruna ton som huvud/hals och bröst. Den saknade tydligt V-becken. Den hoplagda vingen visade grå armtäckare och tertialer, väl skilda från den spräckliga ryggen. I flykten syntes ett ganska smalt men tydligt vitt vingband. Fågeln hade svart mittband över gump och stjärt. De mittersta svarta stjärt-pennorna var något längre än de övriga. Fågeln artbeständes till rödhalsad snäppa, adult i sommardräkt.

Om man jämför med bilden på sid 29 i Vår Fågelvärld nr 1 1990, så är det några saker som inte riktigt stämmer med mitt ex: Pannan var inte lika ljus, det rödbruna på bröstets framsida gick något lite längre ned och det var tydligare

skillnad mellan rygg och armtäckare/tertialer.

Förväxlingsrisker

Att det inte var en mycket rödbrun småsnäppa tyder bl a följande på: Kroppsformen, de korta benen, ostreckad på huvudsida, hals och frambröst, ryggteckning samt grå armtäckare/tertialer. Rödhalsad snäppa och småsnäppa ansågs tidigare tillhöra samma art.

En småväxt sandlöpares uteslöts bl a på grund av kroppsformen, det rödbruna gick inte så långt ner på bröstet eller på sidorna, avsaknaden av streckning, smalt vingband, aman stjärt/gump-teckning samt att fågeln inte hade sandlöparens kringilande beteende. En sandlöpares i perfekt sommardräkt sågs för övrigt bara ett par dagar tidigare vid Hötjärn.

Avslutning

Flocken rörde sig gående, småspringande och flygande allt längre bort. Efter att ha observerat snäppan i ca 25 minuter hade flocken hunnit ca 75 meter bort. Jag lämnade då platsen för att "slå larm". Ringde Jesper Jönsson men sa (tyvärr) inte vilken art jag sett utan bad honom leta efter "en småsnäppa som inte är en småsnäppa". Jag ville att han själv skulle göra en artbestämning av fågeln. Jag åkte snabbt in till Ludvika och hämtade Pelle Adenäs. Vi var tillbaka efter ca 30 minuter.

Har vid Hötjärn, Grängesberg, gjordes under 1989 två förstafynd för landskapet; Rödhalsad snäppa och sibirisk tundraipare.
Foto: Peter Ohlsson.

Jesper stod då redan på tippen och kikade. Eftersom jag hade lämnat ett så kryptiskt meddelande hade han fastnat för -ja just det- en småsnäppa! Av den rödhalsade syntes intet. Resten av flocken var också borta. Vi åkte snabbt runt till den södra delen av Hötjärn, men flocken hade hunnit sträcka vidare. Medan vi förtvilit letade efter den rödhalsade kom 16 myrspövar, 52 kustsnäppor och 5 kustpipare överflygande. En klen tröst.

Historik

Som tidigare nämnts ansågs rödhalsad och småsnäppa tidigare tillhöra samma art. Rödhalsad snäppa är påträffad tre gånger tidigare i Sverige: St Ören på Öland 2-3/8 1985, Halmstads hamn 10-14/7 1986 och på Ångsnäset, Palsterbo 16-22/7 1986. Sveriges första fynd var det tredje i Europa. De två övriga är från Västtyskland i augusti 1968 och från Östtyskland i juli 1979.

..... Förstafynd: Sibirisk Tundrapipare

Bertil Rahm

Inledning
Under mitten av september 1989 var det ganska dålig fart på vadarströket vid Hötjärn, Grängesberg, trots "rätt" väder och vind. Från den 19:e tog det dock ny fart med rätt höga dagsnoteringar av framförallt kärnsnäppa (30 - 110 ex).

Tisdagen den 26:e var en mulen dag. Vinden kom från nordost och det var flera regnskurar. Jag gjorde

Samtliga svenska fynd avser adulta fåglar i sommardräkt. De tre första fynden finns beskrivna i VF nr 1 1990 på sidorna 27 - 34. Fågeln vid Hötjärn blev alltså Sveriges fjärde och rapporten är godkänd efter Rk-granskning.

Utbredning

Den rödhalsade snäppan häckar i norra Sibirien, från Talmyrhalvön och österut. De övervintrar från Sydostasien ner till Australien och Nya Zeeland. De återvänder till häckningsområdena i slutet av maj till början av juni och sträcker söderut från mitten av juli till augusti.

Litteratur

Se efter rapporten om sibirisk tundrapipare.

Bertil Rahm

först ett besök vid 13-tiden. Det gav ett 30-tal kärnsnäppor och en kustpipare. Strax före kl 17 åkte jag upp igen och såg då från obsplatsen på östra sidan, "tippen", att ett nytt gäng på 28 kärnsnäppor landat. Denna flock innehöll betydligt fler svartnagade än den tidigare som sträckt vidare. Dessutom sågs en st strandpipare och två kustpipare. Jag åkte ner till vallen i södra delen av Hötjärn.

Händelseförlopp

När jag spanade av stranden med tubkikaren fick jag syn på en vadare som stod och sov i en grop ute på slammet. Den stod ett 15-tal meter upp från stranden och ca 75 meter från mig. Jag såg i stort sett bara ryggen, som var vänd mot mig. Av erfarenhet visste jag att en vadare av den storleken, på det avståndet, borde vara en kustsnäppa. Jag hade precis insett att det inte var frågan om en kustsnäppa, trots rätt storlek, när fågeln tittade upp. Då syntes det direkt att det var en pipare. Jag förflyttade mig så att jag skulle komma i bättre läge, men fortfarande var avståndet ca 75 meter.

Piparen tog några raska steg upp ur gropen och visade sig då vara påfallande långbent. Den gick ibland och sökte föda på typiskt piparmanér men stod mest stilla i sovställning. Vid ett tillfälle putsade den sig flitigt i flera minuter och strökte då ut vingarna snett uppåt några gånger. När kustpiparna lät eller när strandpiparen och några kärnsnäppor landade alldeles intill den, reste den upp sig i "brushaneställning". Den blev då mycket högre och stod så långa stunder.

Jag kunde inte komma närmare för bättre observans eftersom slammet inte höll att gå på. Hade jag försökt närma mig den från östra sidan hade jag fått kraftigt motljus. Det gjorde att jag inte kunde stöta fågeln för att bättre se vingundersidorna mm. Istället fick jag snällt vänta

på att fågeln visade sina karaktärer på plats. Efter en timmes obsande, jag hoppades att den skulle lyfta, blev det för mörkt för att se något mera. Från början hade jag perfekt sidljus från väster, men mot slutet av tiden drev tjocka dimmoln in från nordost och slutligen började det chagregna. Jag åkte då och slog larm, men eftersom det blivit så pass mörkt bestämde vi träff i gryningen dagen därpå istället.

Eftersöket

I gryningen den 27:e september var vi sju skådare som letade efter tundrapiparen. Eftersom den mest stod i sovställning och inte verkade så flygvillig kvällen innan, trodde vi att den skulle vara kvar. Men tyvärr kunde vi inte hitta den. Fortfarande fanns ca 25 kärnsnäppor, två kustpipare och en st strandpipare kvar (samma som dagen innan?) men tundrapiparen och några kärnsnäppor var borta. Som tröst upptäckte vi dock två adulta smådoppingar och sedan ytterligare två juvenila i Jan Mattsdammen. Häckning?

Lite senare på förmiddagen kom ytterligare skådare på jakt efter tundrapiparen, men den var och förblev borta. De övriga vadarna försvann också stegvis och mot kvällen var dammen tom på vadare.

Beskrivning

Piparen var alltså stor som en kustsnäppa dvs tydligt mindre än både kust- och ljunpipare. Dräkten var lik ljunpipare (juv/vinter) med